

שבת קודש, תשע"א
פרשת שופטים
פסוק
עלון מס. 88

גילון זה מוקדש
לעילוי נשמת הגאון הצדיק
הרב שלמה מן זצ"ל
בן ר' אברהם

בית ה'

נקודה למחשבה - עמונה ומאירה בפתיחה לפרשה

מתנה אינטליגנטית - רגשית

שלושה בנים מעניקים לאימם המזדקנת תשורות על מסירותה אליהם. אך דווקא הבן הצעיר והפחות מוכשר משני אחיו, נותן לאם... מנת עוף פשוטה וזוכה ממנה להוקרה בלעדית. על מה ולמה?

והשיווק של ענף התיירות. הקמתי חברות טיולים שהציעו לתיירים אטרקציות שלא נראו כמותן בשום מקום. לרשותנו עומדים אלפי מסלולים מאתגרים ואתרי נופש ובילוי. לאחרונה, גיליתי את ההזדמנות שטמונה בטיולי המדבריות. לשם כך רכשנו רכבי שטח עם עבירות גבוהה, נהגים מנוסים, לצד מאות גמלים ומדריכים מקצועיים שיתבנו את המטיילים אל האתרים הנפלאים שפזורים על המדבר, סיים בסיפוק.

האח השלישי, שמע את דברי ההתרברבות של אחיו החכמים ושתק. הרי הוא לא נודע כמזהם כגאון משכיל שעתידי לפניו. מסעותיו מסביב לעולם לא הניבו פרי של הצלחה מטאורית כפי שקרה לשני אחיו. הוא היה בסך הכול איכר פשוט שהחזיק לול תרנגולות מהם התפרנס בדוחק רב. האחים ניסו להפציר בו שישתף אותם במעשיו כיום אך הוא בשלו. "בשביל מה?! הרי אני לא קרייריסט כמותכם!", טען מולם.

"נו טוב. כעת הבה ונשלח לאימא היקרה שלנו מתנות, כדי להראות לה את הערכתנו אליה", הציע בכור האחים. "אם כבר אז כדאי שנעניק לה מתנה שתשקף את המקצוע שלנו", אמר האח השני. "המתנה הזאת תהיה בעבורה מקור של גאווה וסיפוק על הצלחת ילדיה באשר הם", הוסיף טייקון התיירות. "מקובל גם עלי", הסכים האח השלישי.

פתח הראשון ואמר: "אני נותן לאימא דירת חלומות תלת-מפלסית בשכונת היוקרה "קי-ביסקיין" הממוקמת דרומית לעיר החוף המפורסמת, מיאמי. השכונה מאופיינת בבתי פאר ושפע עצי דקל ונמצאת על אדמת אי שטובל בימימי האוקיאנוס האטלנטי. תנאי מזג האוויר של מדינת השמש הזורחת, פלורידה, מושך אליו פנסיונרים שרכשו שם דירות כדי ליהנות מן קרני החמה החביבה. זה מאוד יתאים לה", נימק.

אמר השני: "ואני מעניק לה רכב שטח מפואר מסוג האמר H-3 עם נהג סופר-מקצוען שייקח אותה למסלולים מדבריים קסומים ומלאי הוד וכך - ינעים לה את זמנה. מגיע לה שתהנה אחרי כל מה שהיא עשתה למענינו".

האח השלישי האזין לדבריהם הבומבסטיים והודה: "מצבי הכלכלי איננו מזהיר כמותכם. אני בסך הכל איכר פשוט שפרנסתו

שלושה בנים בוגרים, עזבו את הקן החמים והנעים של הבית בו נולדו וחיו - על מנת לצאת לעולם הגדול ולנסות בו את דרכם ומזלם.

הראשון, הבכור מביניהם, שהיה מילדותו מחונן ביותר הצדיק את הציפיות שתלו בו קרוביו ונסע ללמוד מנהל עסקים באוניברסיטה יוקרתית נחשקת ונחשבת בארצות הברית. השני, שניחן גם כן ברמת I.Q. (מנת-משכל) מרשימה במיוחד הלך לרכוש השכלה גבוהה באקדמיה לניהול ושיווק פרויקטים באנגליה, ערש הממלכה הבריטית המאוחדת. האח השלישי, הצעיר מהם, היה ממוצע בהשכלתו הוא טס מסביב לעולם מנסה את מזלו שוב ושוב, אך ללא פריצת דרך משמעותית זאת או אחרת.

כשחלפו להן מספר שנים טובות, קבעו שלושת האחים מפגש על מנת להחליף חוויות וסיפורים ממקומות מגוריהם על פני תבל, וגם כדי להתעדכן מה עלה בגורלו של כל אחד מהם.

ביום המיועד, ובשעה הנקובה התייצבו שלושת האחים בפתיחה של מסעדת גורמה מפורסמת. הם נפלו איש בזרועות רעהו נרגשים ומאושרים. הרבה זמן עבר מאז ראו אחד את השני. הגעגועים הרבים שנצברו בליבם פרצו עכשיו החוצה ביתר שאת. כאשר נרגעו קמעא, התיישבו האחים ליד השולחן העמוס בכל טוב. הם שמחו להיות בצוותא כמו בימים הטובים שהיו אז, ולהעלות זיכרונות מתוקים מן העבר וההווה שליוו אותם.

"ועתה", הכריז בכור האחים, "הגיע הזמן ובאה השעה לספר את הצלחותיו של כל אחד מאיתנו בעולם הגדול!". "אכן, כן", החרו-החזיקו אחריו שני האחים, "אחינו הבכור אתה מוזמן להתחיל!", כיבדו אותו.

"ובכן, לאחר שנות לימוד רבות עומד אני כיום בראש חברה פיננסית ענקית שפרושה בארה"ב ואירופה. המטרה שלנו לספק שירותי אדריכלות והנדסאות בניין בצורה המהירה ביותר. שכונות חדשות ברמת על תוכננו וניבנו באמצעות צוותי הפועלים הזריזים שלנו. הכל נעשה לשיעור רצונם של אלפי הדיירים החדשים", סיכם האח הגדול את הצלחתו המסחררת.

"אני", שח האח האמצעי, "למדתי באנגליה את סודות הניהול

לפי שיעור מנת המשכל שלו [כפי שהיה מקובל אז ובמידה מסוימת, גם כיום] אלא הפרמטר של השימוש בתובנות הרגשיות ומערכות היחסים שלו עם עצמו וכלפי העולם מסביבו הוא המדד העיקרי להצלחה. פרי עמלם פורסם בפורום מצומצם של קהילת המדע. בשנת 1995 קיבל הנושא הד נרחב בזכות ספרו הפופולארי של העיתונאי והפסיכולוג האמריקני ד"ר דניאל גולמן, "אינטליגנציה רגשית", בו עלה לסדר היום המודעות לנושא. בעבודתם פיטר וסאלובי הגדירו את המונח כך: "יכולת האדם לנטר את רגשותיו ורגשות האחרים, להבחין בין רגשות שונים ולעשות שימוש במידע זה להכוננת חשיבתו ופעולותיו". במחקרים מאוחרים יותר עדכנו צמד החוקרים את הגדרתם המקורית ל: "היכולת לזהות רגשות, לעשות בהם שימוש ככלי עזר לחשיבה, להבין רגשות, ולווסתם באופן המקדם צמיחה אישית".

מעניין לציין, כי בפתיח פרשת השבוע שלנו נרמז העניין להפליא: "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך ושפטו את העם משפט צדק". "שופטים", מתייחס לכן הרציונאלי שקיים בנו, זהו השכל המבריק ששופט בקור רוח את דברו, כאותה אישיות 'שיפוטית' המתבוננת בפרספקטיבה אובייקטיבית מכס השיפוט במגל השן על המאורע ופוסקת את משנתה המשפטית מבלי להניד עפעף. "שוטרים", מכון לצד הריאלי שלנו זהו הלב הרגשי, האקטואלי, שוחר המעש והפעולה כמו 'שוטר' שאמון על ישום שלטון החוק בפועל, בשטח. כשהחכמה העליונה מציבה את המוח ("שופטים") בצמוד ללב ("שוטרים") בתוספת האות וא"ו המסמלת 'חיבור', בכך היא מעניקה לנו את הפורמולה האפקטיבית להצלחה בחיים. כאשר האדם עושה שימוש בשכלו ומתאים אותו לפן המעשי שלו - הרגש הטמון בלב החם והתוסס. "תתן לך", תן אותם בשבילך לטובתך [השווה בראשית יב, א ופירושו רש"י שם]. "בכל שערך", בכל פתיחת שלב כזה או אחר בחיך. אז: "ושפטו את העם משפט צדק", באמצעות שימוש מושכל ומאוזן של שני האלמנטים הללו: שכל ורגש שאחד מנגזרותיה היא היכולת האמפטיית והגמישות המחשבתית לחוש את האחר לדעת את צרכיו ולהיות שם, במקומו, בכך תתחולל מהפכה משמעותית אצל האדם הן ברמה האישית ("לך") והן ברמה הבינאישית ("העם") בדמות האידיאל של משפט ה'צדק' המוסרי המשקף את היופי שהאמת נותנת לחייו.

נסיים באנקדוטה מעניינת הקשורה לתחום האינטליגנציה הרגשית. כאשר שאלו את הפסיכולוג האמריקאי הנודע קול רוג'רס (1902-1987): "מהי אמפטיה?", תשובתו הייתה: "בפינת החי שבפאתי הקיבוץ חי לו חמור. יום אחד הוא נעלם והילדים לא מצאו אותו. פתאום הופיע קיבוצניק ולצידו - החמור. שאלו אותו: 'היכן מצאת את החמור?' ו'כיצד ידעת היכן לחפשו?' ענה להם האיש: 'עצרתי רגע וחשבת: לו הייתי חמור להיכן הייתי הולך?' ..."

מסרון

"אינטליגנציה ואמוציה - ברכה והצלחה"

לתגובות: 054-849-5606, אמיל: bethashem@gmail.com - רוצים לקבל את העלון בקביעות לדוא"ל, הגישו בקשה לכתובת הנ"ל. חפשו אותנו גם בפייסבוק של "ערכים" <http://www.facebook.com/arachimil?sk=wall>

בברכת "שבת שלום ומבורך" לכל הקוראים היקרים מאת העורך וכותב המאמרים - יונתן דדון

העלון מוקדש להצלחה בתורה ויראת שמים ולכל העניינים ברוחניות ובגשמיות של הילדים היקרים והנעימים חיים וויטאל וניתאי בני אילנית

נשענת על גידול תרנגולי פטם. המחיה שלי מצומצמת. המתחרים הגדולים של ענף הלול הקימו קרטל בלתי חוקי שיצר מונופול בלעדי על השוק החופשי. הם נגסו ופגעו קשות בהיקף המכירות שלי. התאגיד שלהם מוכר עופות לקליינטים ולספקים בכמויות ענק. זהו דבר שגורם למחיר זול ואטרקטיבי במיוחד - שאיני יכול לעמוד בו. אין לי את הפריבילגיה לתת לאימא דירת נופש או רכב מפואר. אשלח לה עוף אחד משובח ממה שיש לי ושיהיה לה בתיאבון".

עד השעות הקטנות של הלילה ישבו האחים והפליגו בזיכרונות העבר. כשסיימו, נפרדו דרכיהם באהבה וכל אחד שב לארצו ולעסקיו. כעבור זמן לא רב הגיעו אל שלושתם מכתביה של האם.

הבן הראשון פתח את המכתב וקרא: "בני היקר והמוכשר! דירת הפאר שנתת לי - גדולה למימדים שלי. אני זקנה בלה ואין לי כוח להתנייד בכל מפלסיו הענקיים. בנוסף, אני סומכת רק על עצמי בענייני ניקיון וכפי שאתה מכיר אותי אני אוהבת בית מטופח ונקי. במשך כל היום מסביב לשעון, עוסקת אני בעבודה המתישה של ניקוי הבית ובסופו אני שרויה באפיסת כוחות. לצערי עם כל הרצון הטוב, המתנה שנתת לי רק הכבידה עלי. זללה לי את יתרת הכוחות שנותרו בי לעת זקנה וגרמה לי טרחה ותשישות יותר מברכה ועליצות", סיימה האם את דבריה.

השני ראה את השורות הבאות: "לבני ההרפתקן שלום רב. נראה לך שבגיל כה מתקדם כשלי אני כשירה למסעות שטח?! העצמות הגרומות שלי יתפרקו כשהג'יפ יפץ על המהמורה הראשונה. יתירה מזו, הנהג ששלחת לי אוהב דווקא אוכל ביתי - והרבה. הוא משגע אותי בדרישות. עם כל הכבוד שאני רוחשת לך, אין לי מכך עונג וזה לא מתאים לי!".

ואילו הבן האחרון, האיכר, כשהגיע אליו המכתב התמלא ליבו חשש מתגובה הצוננת של האם, אך התוכן דווקא היה מפתיע במיוחד: "בן הזקונים הקטן שלי. תכל'ס אתה היחיד שהתברכת בהיגיון צרוף ובלב עם חושים ישירים וענייניים. הטבת לקלוע כמו שצריך אל לב האימא שילדה וגידלה אותך ולהשכיל מהו באמת טעמה: האיש, המתאים והמועדף. אחיך הכבידו עלי במתנות: יקרות, מעיקות ומסורבלות, אך אתה, שלחת לי עוף כל-כך טעים וערב לחיך שעבורי הוא פשוט היה מעדן מלכים של ממש...".

לאורך מרוצת השנים החיים - לימדו את בני האדם יותר לחשוב על חוויותיהם ופחות מכך, להרגיש אותן. רוב האנשים מרגישים טוב עם רמת האי-קיו שלהם כי בעבורם זה יותר נוח לחיות כך: לפרש את מערכת החיים שלהם לפי כללי חשיבה ויכולות אינטליגנציה כאלה ואחרים. הרגשות נחשבו כסיפור אחר לגמרי. החינוך לא נתן דגש על החוויה ומבחינה מסוימת, אף דיכא את נושא ביטוי הרגש בצורה אוטנטית. ברם, בתחילת שנות ה-90 של המאה העשרים פרסמו הפסיכולוגים ג'ון מאייר ופיטר סאלובי עבודת מחקר מהפכנית בנושא "אינטליגנציה רגשית", תחום חדש ופורץ דרך בפסיכולוגיה ובספרות המדעית. לדבריהם הצלחת האדם בחייו איננה נמדדת